

ERICH KÄSTNER

AÇIKGÖZ
BUDALALAR

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN: AKŞİT GÖKTÜRK
RESİMLER: EBERHARD BINDER-STASSFURT

♥ CAN
ÇOCUK

9^{YAS}
+

ERICH KÄSTNER

AÇIKGÖZ
BUDALALAR

Erich Kästner (1899-1974) çocuklar için de yazan, çağımızın en büyük gülmece yazarlarından biri. *Açık göz Budalalar* adlı bu kitabında, bu büyük Alman yazarı, 'Şilda' adlı çok eski bir kentte olup bitenleri anlatıyor. Bu kitabı okurken gülmekten kırılacaksınız. Şildakent'li bu insanların gerçekten birer budala olup olmadığına sonunda siz karar vereceksiniz. Bu ünlü yazarın *Palavracı Baron*, *Uçan Sınıf*, *Hayvanlar Toplantısı*, *Küçük Hafiyeler* adlı kitaplarını da Can Çocuk Yayınları arasında bulabilirsiniz. Elinizden kolay kolay bırakmayacağınız kitaplar bunlar.

Kapak Resmi: HORST LEMKE

ISBN 978-975-07-0240-2

9 789750 702402

<http://www.cancocuk.com>

KDV İÇİNDEKİ

7,50

ÇOCUK KİTAPLARI DİZİSİ

Yayın Yönetmeni: Samiye Öz
Düzeltili: Nurten Sönmezcan
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Sayfa Tasarımı: Diren Yardımlı
Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Eko Matbaası

1. basım: 1996
4. basım: Ekim 2009

ISBN 978-975-07-0240-2
Die Schildbürger, Erich Kästner
© Atrium Verlag, Zürich
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 1988
Bu eserin Türkçe yayın hakları
Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Erich Kästner
AÇIKGÖZ
BUDALALAR

ROMAN

Türkçesi
AKŞİT GÖKTÜRK

Resimleyen
EBERHARD BINDER - STASSFURT

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Faks: 252 72 33
www.cancocuk.com
cancocuk@cancocuk.com

**ERICH KÄSTNER'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

DON KİŞOT
GULLIVER'İN GEZİLERİ
HAYVANLAR TOPLANTISI
KÜÇÜK HAFİYELER
NOKTACIK İLE ANTON
PALAVRACI BARON
UÇAN SINIF

Erich Kästner, 23 Şubat 1899'da Dresden'de doğdu. Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. Savaştan sonra liseyi bitirdi ve üniversitede Alman dili, tarih, felsefe ve tiyatro tarihi okudu. Gazetelerde redaktör ve tiyatro eleştirmeni olarak çalıştı. 1933'te iktidardaki Nasyonal Sosyalistler bütün kitaplarını yaktılar. İki kez Gestapo tarafından tutuklandı ve 1943 yılında yazı yazması yasaklandı. Savaştan sonra tiyatro ve film alanlarında çalıştı. 1966 yılında edebiyat çalışmalarına son verdi. 1974 yılında Münih'te öldü. Yaşamı boyunca yapıtları için pek çok ödül aldı. Çocuklar için yazmış olduğu kitaplar bütün dünyada çeşitli dillere çevrildi. Kästner, Alman çocuk edebiyatında yeni bir çığır açmış, çocuk kitaplarını gerçekçi temeller üzerine oturtmuştur.

AÇIKGÖZ BUDALALAR

Barutun bulunuşundan yüzyıllarca önce, daha insanlar Ortaçağ'da yaşarken, Yokülke'nin göbeğinde Şilda adlı bir kent varmış. Yeryüzünün neresindeymiş bu Yokülke, Şilda nereye düşermiş, diyeceksiniz şimdi belki. Ama gerçekte önemli olan bu değil. Önemli olan, Şilda kentinde yaşayan insanlarmış. Olağanüstü kimselemiş bu Şildakentliler. Hangi işe el atsalar, gerekenin tam tersini yaparlarmış. Üstelik, söylenen her sözü tam tersinden

anlamakta bir benzerleri daha yokmuş. Sözgelisi, biri çıkıp da onlara:

“Sizin kafanızdan birer tahta eksik,” diyecek olsa, Şildakentliler hemen ellerini alınlarına götürür, tahtanın eksik olduğu yeri bulmaya çalışırlarmış.

Sabri taşan bir başkası:

“Aklınız başınızdan beş-on karış havada!” dese, Şildakentliler gözlerini havaya diker, bir süre göğe baktıktan sonra:

“Bir yanlışınız olmasın, havada hiçbir şey görünmüyor,” derlermiş.

Bu kentten geçen kimi gezginler, buda-

lalığın bu derecesi karşısında şaşırır kalırlarmış. Kimisi de gülmekten katılırmış. Gel zaman git zaman, bir gün gelmiş Şildakentlilerin budalalığına bütün ülke güler olmuş. Bir kimse uzun bir yolculuktan dönecek olsa, daha adamcağız ayaktadır, herkes başına üşüşür sormaya başlarmış:

“Şilda’da ne var ne yok? Hele anlat bakalım. Anlat!”

O da yorgun argın, bir yandan birasını

yudumlarken, Şildakentlilerin son budalalığını anlatır, dinleyenler hep birden, kasıklarını tuta tuta gülerlermiş.

“Olacak şey değil,” diye bağırlarını bir yandan da, “olacak şey değil, budalalığın böylesi görülmemiştir!”

Şimdi yeri gelmişken, size yüzyıllardır gizli kalmış bir noktayı açıklamam gerekiyor: İnsan böylesine budala olamaz!

Bundan da düpedüz, Şildakentlilerin hiç de öyle sanıldığı ölçüde budala olmadık-

ları, ancak kendilerini budalalığa vurdukları sonucu çıkar! Budala olmakla, kendini budalalığa vurmamak arasında büyük bir ayrım vardır! Sözgelisi, iki kere ikinin dört ettiğini bilmeyen kimse sıırıslıklam budaladır, ne yaparsanız kurtaramazsınız böyle bir kimseyi. Ama iki kere ikinin dört ettiğini bile bile beş eder diyen kişi, kendini budalalığa vurmaktadır. Şıldakentliler de böyle yapıyorlardı işte.

Şimdi aranızda bulunan açığızler, bana

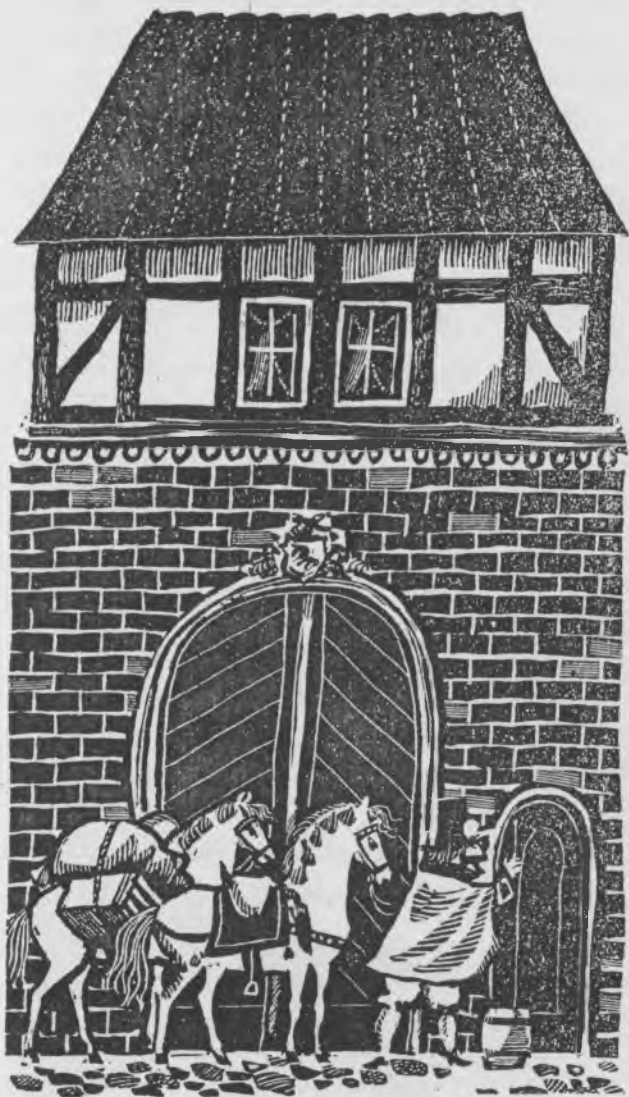
bir soru sormak isteyeceklerdir. Evet? Neymiş soracakları bakalım?

“Neden böyle budalalığa vuruyormuş Şıldalılar kendilerini? Neden, ne diye? Ne geçiyormuş ellerine böyle yapmakla?”

Yerinde bir soru. Ne geçiyormuş ellerine? Bütün bir ülkeyi kendine güldürmekten kim hoşlanır? Böyle bir şeyden hoşlanan, üstelik de bile bile hoşlanan kimse, budalalıkta bir fasulye sırığını bile gölgede bırakmaz mı? Şıldakentliler dışında, böyle bir şeyden hoşlanan hiç kimse tanımıyorum. Onların durumunu anlayabilmeniz için de, budalalıklarının içyüzünü açıklamam gerekir size. Biraz karışık bir öyküdür bu. Ama olanları değiştirmek benim elimde değil.

İyi kulak verin anlatacaklarıma!

Çok eskiden, budalalıkları dillere destan olmadan önce, Şıldakentliler çalışkan, akıllı, uyanık, gözüpek insanlardı. Öteki insanların çoğundan daha akıllı, daha da açık gözlerdi üstelik. Onların bu akıllılığı kısa zamanda yeryüzünün dört bir bucağından işitildi. Derken, kimin başı sıkışsa, hangi ülkede hangi kentte içinden çıkılmaz bir durumla karşılaşılsa, hemen

elçiler gönderip akıl danışacak bir Şildakentli çağırmak en sağlam yol sayılmaya başlandı.

Bir gün geldi, haftada en azından iki elçi, uzak zengin ülkelerden, krallardan, imparatorlardan, sultanlardan göz kamaştırıcı armağanlar getirerek Şilda'nın akıllı yurttaşlarından birini ya da ikisini, kendilerine bakan, belediye başkanı, yargıtay başkanı, bütçe uzmanı yapmak üzere çekip çekip götürmeye başladılar. Böylece bütün Şildakentliler birbiri ardından, yabancı ülkelere giderek oralarda büyük bir ün, rütbeler, nişanlar, ödüller kazandılar, kendi yurtlarına da bol bol para gönderdiler. Oluk gibi akıyordu para Şilda'ya. Ardı arkası kesilmiyordu.

Ün, para, onur güzel şeylerdir, iyi şeylerdir. Gelgelelim, bunlarla iş bitmiyor, Şilda kenti günden güne geriliyordu. Bütün erkekler uzak yabancı ülkelere gidince, çift sürmek, tarlaları ekmek, ekin biçmek gibi ağır işler kadınlara kalmıştı.

Atları kadınlar nallıyor, kasaplık hayvanları kadınlar kesiyordu. Çocukları okutmak, vergileri toplamak, yollara, alanlara taş döşemek, diş çekmek, buğday öğütme, ayakkabıları pençelemek, ekmek pişirmek, koca ağaçları devirmek, kilisede öğüt vermek, samanlıkları onarmak, hırsızları tutuklamak, kilise çanlarını çalmak, tahta rendelemek, üzümlerden şarap yapmak, kuyu kazmak, çimenleri biçmek, damlara kiremit döşemek, akşamları da

Kırmızı Öküz İçkiewi'nde oturup bira içmek hep kadınların sırtına yıkıldı. Kalkamadılar bunca işin altından! Hayvanlar kırıldı. Ekinler çürüdü. Kentin göbeğindeki pazar yerini ısırganlar bürüdü. Kilise kulesinin saati tam dört saat geri

kaldı. Çocuklar arsızlaştı, bilgisiz, öğrenimsiz kaldılar. Çektikleri sıkıntıyla, üzüntüyle, döktükleri gözyaşlarıyla, zavalı kadıncağızlar çirkinleşti, gül renkleri soldu, günden güne kocamaya, kamburlaşmaya başladılar. En sonunda bu durum canlarına tak etti. Oturup kocalarına öfke dolu birer mektup döşenerek olan bitenleri anlattılar, onlara en kısa zamanda yurda dönmeleri gerektiğini bildirdiler!

Kocaları büyük korkuya kapıldı. Kraların, soylu beylerin, sultanların elini sıkarak, hepsini üzüntüler içinde bırakıp, yer yüzünün dörtbir bucağından, özel at ara-

balarıyla Şilda'ya doğru yola koyuldular. Vardıkları zaman da ilkin neye uğradıklarını şaşırdılar.

Şilda'yı tanınamaz bir durumda buldular. Gözlerine inanamıyorlardı. Bütün

pencere camları kırık. Evlerin içinde döşemeler yosun tutmuş. Arabaların tekerlekleri yağsızlıktan gacıır gucur. Çocuklar arsız arsız dillerini çıkarıyorlar. Rüzgâr, damlardaki kiremitleri uçuruyor.

“İşte sizin o dillere destan akıllılığınızın sonucu!” diye çıkıştı kadınlar öfkeyle. Adamlar bu azarı işitince ezildiler büzüldüler. Sonra hepsi de, ağızlarını açıp tek söz bile etmeden süklüm püklüm yataklarına çekildiler.

Birkaç gün sonra Kırmızı Öküz’de buluşup bira içtiler, birbirlerine dert yanarak düşünceli düşünceli kulaklarının ardını

kaşıldılar. Kapının önünde gene uzak ülkelerden gelme beş elçi duruyor, Şildakentlilerden beşini götürmek istiyorlardı.

“Geri çevirin şunların hepsini!” dedi Kırmızı Öküz İçkievi’nin sahibi. “Kendi aklımız bize gerekli şimdi. Önce kendi sorunlarımızı çözelim hele, yabancılarınsı eksik kalsın.”

Sonra pencereden başını uzatarak dışarıya seslendi:

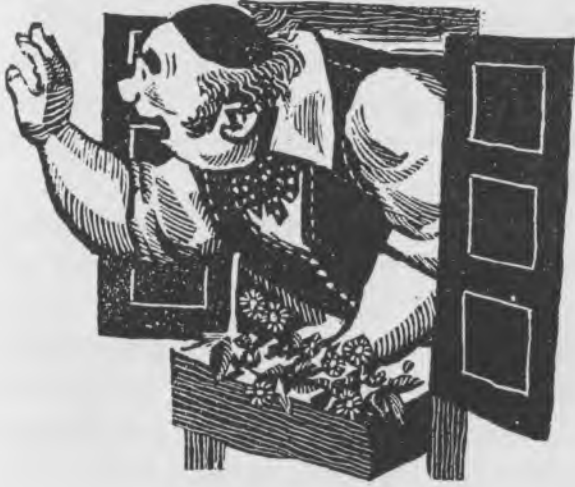

“Çok özür dileriz, ama hepimiz boğmacaya tutulmuş durumdayız! Sizlerle görüşemeyeceğiz!”

Bunu işiten beş elçi atlarına atladıkları gibi, arkalarına bile dönüp bakmadan dörtnala uzaklaştılar. Çünkü boğmaca, her çocuğun bildiği gibi, bulaşıcı bir hastalıktır. Elçiler o korkuyla gidince, biraz rahata kavuştu Şıldakentliler. Kendilerine birer bira daha ısmarlayıp, biralarının köpüğünü üfleyerekten gene kara kara düşünmeye başladılar.

Altıncı birayı gövdeye indirdikten son-

ra Domuz Çobanı, sakalını sıvazlayarak, “Buldum!” dedi.

Bu çoban, uzun bir süre Piza Kenti’nde baş mimar olarak çalışmış, oradaki ünlü Eğik Kule’yi yapmıştı. Bunun dışında akli başında bir adam olarak tanınırdı.

“Buldum!” dedi bir daha yerinden doğrularak. “Bütün bu başımıza gelenler akıllılığımız yüzünden. Şimdi kurtuluş yolunu budalalıkta aramalıyız. Aklimızla içine düştüğümüz bu durumdan, bizi kurtarsa kurtarsa budalalık kurtarabilir.”

Hepsi şaşkın şaşkın bakarken, Domuz

Çobanı şunları da ekledi sözlerine:

“Başka çıkar yol kalmadı artık bizim için. Budalalığa vurmalyız kendimizi. Yoksa krallar, imparatorlar, sultanlar gene rahat vernmez bize.”

“İyi ama, nasıl oluyormuş kendini budalalığa vurmak?” diye sordu Demircibaşı.

“Kolayı var,” dedi Domuz Çobanı. “Gerçekte budala olmayan bir kimsenin budala görünebilmesi çok incelik isteyen bir iştir. Ama biz akıllı kişiler olduğumuz için, bunu kolaylıkla başarabiliriz.”

“Yaşşaa!” diye bağırdı Terzibaşı. “Bir de budalalığı deneyelim!”

Ötekiler de Domuz Çobanı'nın bu parlak önerisine gönülden katıldılar.

Şildakentliler tam iki ay boyunca, gizli

gizli, budala görünme talimleri yaptılar. Sonra, yaptıkları ilk işle, bu sözümona budalalıklarını gözler önüne serdiler: üç köşeli bir belediye konağı yapmaya koyuldular. İçin için büyük bir keyif duydular bundan.

Yalnız, Başöğretmen biraz düşünceliydi.

“Kendini akıllı göstermeye çalışan kişi, bu çabasıyla kolay kolay akıllı olamaz. Ama kendini uzun süre budalalığa vuran kişi, korkarım ki eninde sonunda gerçekten budala olur çıkar,” diyordu Başöğretmen tasalanarak.

Ötekiler onun bu sözlerine gülünce, öfkeyle:

“İşte gördünüz mü? Başladı bile!” diye

çıkıştı Başöğretmen.

“Neymiş o başlayan?” diye sordu Demircibaşı.

“Ne olacak? Budalalığınız!” dedi Başöğretmen.

Bu söze hep bir ağızdan gülüştüler.

ÜÇ KÖŞELİ BELEDİYE KONAĞI

Yeni belediye konağını dört köşeli değil de üç köşeli yapmak düşüncesini Domuz Çobanı ortaya attı. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Piza'da sürülerle insanın görmeye koştuğu ünlü Eğik Kule'yi de o yapmıştı.

“Üç köşeli bir belediye konağı eğik bir kuleden çok daha ilgi çekici olur. Böylece Piza'yı bile gölgede bırakır bizim Şilda!” dedi Domuz Çobanı büyük bir kendine güvenle.

Ötekiler bu parlak düşünceye gönülden katıldılar. Öyle ya, budalalar çok kolay ün

kazanır. Bugün olduğu gibi, Ortaçağ'da da böyleydi bu. Ertesi sabah saat yedide işe başladı Şildakentliler. Altı hafta içinde, yeni belediye konağının üç duvarı hazır-
dı bile. Pazar yerine bakan geniş duvarın ortasına kocaman bir kapı açtılar. Yalnız çatısı kalmıştı yapının şimdi. Derken çatı da bitirildi. Sıra, yeni belediye konağının bir pazar günü, büyük törenle açılmasına geldi.

Bütün Şildakentliler açılış törenine bayramlık giysileriyle geldiler. Domuz Çobanı en önde olmak üzere, ak badanalı üç köşeli yapıya girdiler. Ama daha merdivenleri çıkmaya kalmadan bir kargaşalık-tır koptu: birbirleriyle çarpışıyorlar, ayakları takılıp tökezliyorlar, birbirlerinin eline ayağına basıyorlar, kafaları takür tukur tokuşuyor, öfkeden gözleri kararmış, hep bir ağızdan sövüp sayıyorlardı, içerideki-

ler bir an önce dışarı atmak istiyorlardı kendilerini. Dışarıdakiler de ne yapıp edip içeri girmek istiyorlardı. İğne atılsa yere düşmezdi bu kargaşalıkta.

En sonunda, her yanlarında sıyrıklar, yaralar, bereler, morartılarla kendilerini bu kör döğüşünün dışına zor attılar. Neye uğradıklarını şaşırmış, birbirlerine hep aynı şeyi soruyorlardı: Neydi bu başlarına gelenler?

Sonunda, Kunduracıbaşı, kulağının ardını kaşıyarak:

“Bizim belediye konağının içi karanlık!”

dedi.

“Evet, çok doğru!” diye bağıştı öteki-
ler. Ama, Fırincıbaşı:

“Peki neden böyle oldu?” diye sorunca,
uzun süre şaşkın şaşkın bakiştılar.

En sonunda Terzibaşı, çekingen bir ses-
le:

“Buldum!” dedi.

“Neymiş bakalım?”

“Bizim yeni belediye konağının içinde
ışık yok!” dedi Terzibaşı düşünceli.

Şaşkınlıktan bir karış açılmış ağızlarıyla
tam yirmi kez başlarını sağa sola salla-

dılar. Dediği doğruydu Terzibaşı'nın. Belediye konağı, içinde ışık olmadığından dolayı böyle karanlıktı!

Akşamleyin, Kırmızı Öküz'de buluştular. Bira içerek, yeni belediye konağının içine nasıl ışık sokabileceklerini tartıştılar. Birçok görüşler ileri sürüldü. Ama bu görüşlerden hiçbirine akılları yatmadı.

Beşinci birayı gövdeye indirdikten sonra Demircibaşı, aranan çözüm yolunu buldu.

"Işık da su gibi bir ögedir," dedi Demircibaşı düşünerek. "Suyu nasıl kovalarla evimize taşıyorsak, ışığı da yeni belediye konağımıza öyle taşıyabiliriz!"

"Yaşaa!" diye bağrıştı ötekiler hep bir

ağızdan. “Bu iş de böylece çözüme kavuşmuş oldu!”

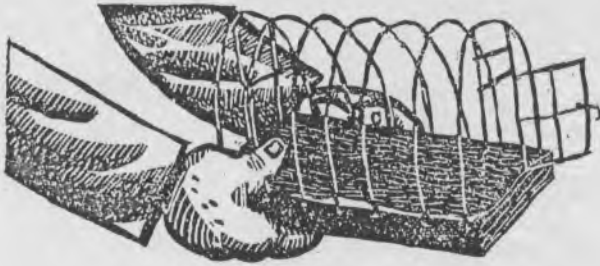
Ertesi gün yeni belediye konağının önünde olmalıydınız! Kalabalıktan adım atacak yer bulamazdınız. Ellerin de kürekler, kazmalar, süpürgeler, tırmıklarla bütün Şildakentliler günışığına kovalara, tencerelere, fiçılara, çamaşır seleslerine

doldurmaya çalışıyorlardı. Kimileri de kocaman patates çuvallarının ağzını ışığa tutuyor, sonra bu çuvalları çabucak kapattıkları gibi sırtlayıp doğru belediye konağına koşuyorlardı. İçeri girince, çuvalların ağzını çözerek içlerindeki günüşiğini karanlığa silkeliyor, sonra gene dışarı koşarak boşalan çuvalları gene ışığa tutuyor, kovalara, fiçılara, sepetlere kürek kürek ışık dolduruyorlardı. En açık gözlerden biri de bir fare kapanı getirmiş, ışığı kapalla yakalıyordu. Gün batıncaya değin böyle çabaladı Şildakentliler. Sonra alınlarnın terini silerek, sonucu görmek üzere konağın kapısından içeri daldılar. Soluk bile alamıyorlardı heyecandan. Gözlerini faltaşı gibi açmışlardı. Gelgelelim, konağın içi gene bir gün önceki gibi kapkaranlıktı. Şildakentliler boyunlarını büke-

rek büyük bir umut kırıklığı içinde kokenan dışarı çıktılar.

Orada öyle üzgün üzgün dururlarken, yoldan geöen bir serseri bu üzüntülerinin nedenini sordu. Durumu ona anlattılar, bir öözüm yolu bulamamaktan yakındılar. Serseri, onların biraz kaöık olduklarını görünce:

“Bundan kolay ne var? Öatıyı kaldırırsınız, olur biter!” dedi.

Öok şaşırmışlardı. Domuz Öobanı serseriye:

“Bu öğüdün bizi kurtarırsa, şilda’da konuğumuz olarak istediğın kadar kalabilirsin,” dedi.

“Evet,” diye söze karıştı Kırmızı Öküz İçkiye'nin sahibi, “burada kaldığın sürece yemen içmen de benden!”

Bu söz üzerine serseri, sevinçle ellerini ovuşturdu, hemen Kırmızı Öküz'e giderek, kocaman bir dana budu ile patates salatası, bir fiçî da bira ısmarladı kendine.

Şildakentliler günlerce uğraşarak belediye konağının çatısını kaldırdılar. En sonunda ne görsünler! Bütün yapının içi birden aydınlanıvermesin mi? Artık şimdi kurul toplantılarını yapabilecek, yazışmaları yürütebilecek, kamu otlaklarını kiraya verebilecek, vergileri toplayabilecek, karanlık yüzünden belediyede yığı-

lıp kalmış bütün işleri sonulandırabileceklerdi.

Mevsim yaz olduğundan, havalar da oldukça kurak gittiğinden, tepelerinde bir çatının bulunmayışı, hiçbir sakınca doğurmadı. Belediyede toplantılar düzenli olarak yapıldı, işler aksamadan yürütüldü. Serseri de tanrının günü Kırmızı

Öküz'de dilediğince yedi içti, günden güne göbek salmaya başladı.

Uzun bir süre işler yolunda gitti. Derken güz geldi, kara bulutlar belirdi gökte. Bir gün ansızın bir yağmur boşanıverdi. Sonra da dolu yağmaya başladı. İşler altüst olmuştu. Çatısız belediye konağının içindeki Şildakentliler iliklerine dek sıırıslıklam oldular. Demircibaşı'nın burnunun direğine güvercin yumurtası büyüklüğünde bir dolu tanesi düştü. Fırtına hepsinin şapkalarını başlarından uçurdu. Sudan çıkmış sıçanlar gibi evlerine koşuştular. Tir tir titrediler, öksürdüler, tıksırdılar. Bütün gün yatakta kalarak sıcak ıhlamurlar içtiler, burnuna toz kaçmış koçlar gibi, yeri göğü inleterek aksırdılar.

Ertesi sabah boyunlarına sarılmış kalın yün atkılar, pancar gibi kızarmış burunlarla Kırmızı Öküz İçkievi'ne koşarak, akıl danışmak üzere serseriye aradılar. Ama serseri çoktan görünmeze karışmıştı. Şimdi kendilerine öğüt verecek bir kimseleri de olmadığından, belediye konağını birkaç hafta daha çatısız olarak kullanmayı denediler.

Derken bir gün kar yağmaya başladı. Kurul odasında birer kardan adam gibi otururlarken, Domuz Çobanı:

“Sevgili Şildakentliler. Bu iş böyle gitmeyecek. Hiç değilse, yılın yağışlı aylarında çatıyı gene kullanmamızı öneriyorum,” dedi.

Soğuk canlarına tak etmiş olduğundan bu öneriyi hepsi olumlu karşıladılar. Soğuk almamış tek kişi yoktu aralarında.

Böylece, çatıyı kısa zamanda gene yaparak kiremitlerini döşediler.

Belediye konağının içi gene eskisi gibi

karanlığa boğulmuştu tabii. Ama bu kez bir çıkar yol buldu Şildakentliler. Hepsi şapkalarına birer yanar çıra odunu taktılar. Çıra ışığı pek fazla değilse bile, hiç olmazsa birbirlerini tanımalarına yetiyordu.

Ne yazık ki aradan on beş dakika geçmeye kalmadan çıraların ışığı körelerek titremeye başladı. Bir saat sonra da şapkalardan yayılan yanık kokusu sardı ortalığı. Sonunda, gene aylarca önce olduğu gibi karanlıkta kalmışlardı. Hiçbirinden çıt çıkmıyordu. Üzüntülerinden ağızlarını bıçak açmıyordu.

Derken Kunduracıbaşı, birden heyecanla bağırdı:

“Bakın, bakın! Bir ışın! Bir ışın!”

Gerçekten de duvarda belirmiş bir çatlaktan incecik bir gün ışını sızıyordu içeri! Dışarıdan gelen bu altın selama, büyülenmiş gözlerle bir süre baktılar. O zaman Domuz Çobanı:

“Ne eşek kafalıymışız biz!” diye bağırdı. “Pencere yapmayı unutmuşuz!”

Bu sözleri söylerken heyecanla yerinden fırlamış, karanlıkta Demircibaşı'nın ayağına takılıp tökezlediği gibi, yüzünü

masanın köşesine çarpmış, üç dişini birden kırmıştı.

En sonunda durum aydınlanmıştı.

Pencereleri unutmuşlardı demek! Hemen evlerine koşarak, kancalar, gönyeler, sudüzeçleri getirdiler. O gün akşama varmadan ilk pencereleri açmışlardı bile.

Böylece, Şildakentliler, üç köşeli belediye konaklarından çok, unutulmuş pencerelerle ün kazandılar.

Çok geçmeden ilk gezginler sükün etti geldi Şilda'ya. Gelenler Şildakentlileri ilgiyle seyrediyorlar, birkaç gece kalıyorlar, en önemlisi de Şilda'da bir hayli para bırakıp gidiyorlardı.

“Gördünüz mü?” diyordu Domuz Çobanı arkadaşlarına. “Akıllı olduğumuz zamanlarda, para kazanmak için yabancı ülkelere gitmek zorunda kalıyorduk. Şimdi budala olduk, para ayağımıza geliyor!”

TUZ TARLASI

Günün birinde Şilda'da tuz kıtlığı baş gösterdi. Hiçbir yerde tuz bulunmuyor, kentten gelip geçen gezgin tüccarların da hiçbiri tuz satmıyordu. "Tuzkent'te savaş var," diyordu tüccarlar. Tuzistan'da, Tuzluca'da, Tuzla'da da savaş vardı. Savaşın bitmesini beklemekten başka yapacak şey yoktu. Beklemek de Şildakentlilerin

işine gelmiyordu. Tuzsuz ekmek, tuzsuz patates, tuzsuz çorba, tuzsuz peynir yemekten Şildakentlilerin de çocuklarının da canı çıkmıştı artık. Yemenin içmenin tadı tuzu kalmamıştı.

Şildakentliler bir gün kafa kafaya verip bu duruma bir çözüm yolu aradılar. Şimdi artık belediye konağının aydınlık pencereleri olduğundan, çok parlak bir fikir çıktı kafalarında. İçlerinden biri:

“Şeker tarlada yetişiyor da, tuz neden yetişmesin?” dedi.

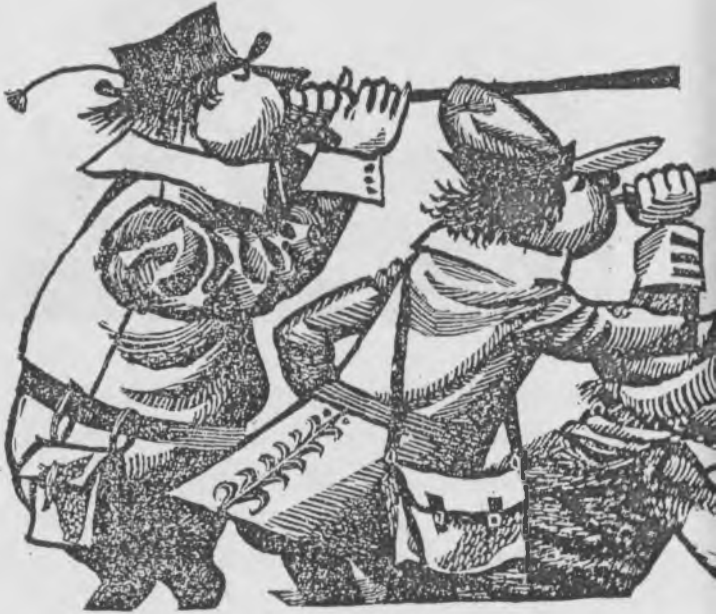
Yapılacak tek şey, kentin kamu tarlalarından birine tuz ekmektir. Böylece bu güçlüğü de üstesinden gelecekti Şildakentliler.

Düşündükleri gibi yaptılar. Çömleklerin dibinde kalan birazcık tuzun yarısını bir tarlaya saçtılar. Kuşlar gelip ekili tuzu yemesin diye, tarlanın dört bir yanına ellerinde borular bulunan gözcüler diktiler.

Sonucu beklemeye başladılar. Bir iki haftaya kalmadan tarla göğermeye başladı. Tuz bitkisi yemyeşil yükseldi.

Tuz tarlasının gözcüleri, her an borularını çalmaya hazır, tetikte bekliyorlardı. Neyse ki, kuşlar tarladan uzak duruyordu. Şildakentliler ne kadar tuz kaldıracaklarını hesaplamaya başladılar. Tuz ürününün beş-altı ton olacağını, böylece dışarıya da tuz satabileceklerini umuyorlardı. Ama bir gün komşu köylerin inekleriyle

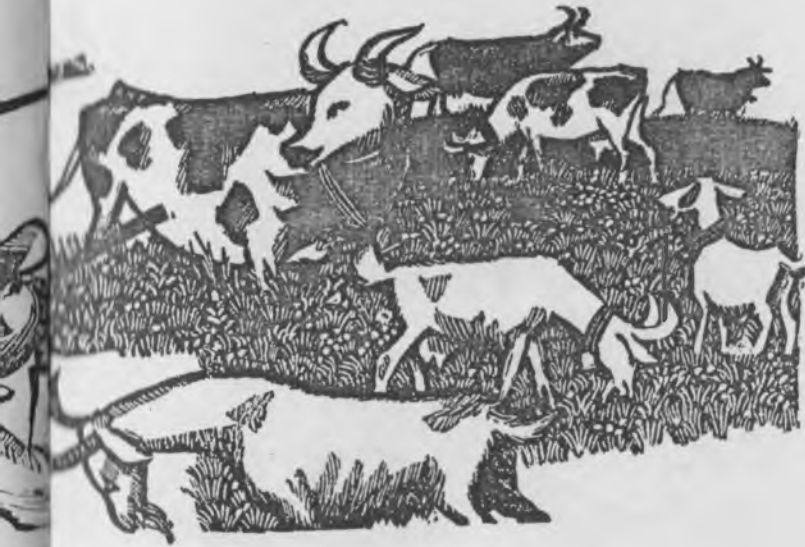

keçileri tuz tarlasına dalıvermez mi!

Tarlaya giren ineklerle keçiler, güzelim tuz bitkisini çiğnediler. Tuz tarlasının göz-cüleri borularını var güçleriyle öttürdüler. Ama hayvanlar hiç oralı bile olmadı. Şildakentliler gene ne yapacaklarını şaşırarak çıkmaza saplandılar.

En sonunda Demircibaşı, fındık çalısından bir dal kırarak, hayvanları kovalamak üzere tarlaya doğru koştu.

“Çıldırıldın mı sen?” diye çıkıştı ona

Fırıncıbaşı. “İneklerle keçiler yetmiyor-
muş gibi, bir de sen mi çiğneyeceksin tuz
tarlasını?”

Hepsi ardından koşarak, Demircibaşı'nı
kısıkrak yakaladılar.

O zaman Demircibaşı:

“Peki tarlaya girmeden nasıl kovalaya-
bilirim hayvanları?” diye sordu öfkeyle.

“Kolayı var,” dedi Kunduracıbaşı. “Sen
uzun bir tahtanın üstüne otur. İçimizden
dört kişi tahtayı dört köşesinden kaldıra-
rak omuzlasın, sonra seni tarlaya taşı-
sın. Böylece tek yaprak bile çiğnemen-
den tarlaya girmiş olursun.”

Bu parlak düşüncüyü hepsi pek yerinde
buldular. Dört kişi, fındık sopasını elinde
tutan Demircibaşı'nı tarlaya taşıdılar.

O da tuz bitkisinin tek yaprağını bile çiğ-
nemen, yabancı hayvanların hepsini
tarladan sürdü çıkardı.

Bir hafta sonra birkaç çocuk, oynarlar-
ken yasak masak dinlemeyip tarlaya dalı-
verdiler. Hepsi yalınayaktı. Tuz tarlasına
adımlarını atmalarıyla dışarı fırlamaları
bir oldu. Büyük bir yaygara kopararak,
ardlarına bile bakmadan, soluğu evlerin-
de aldılar.

“Isırıyor, ısırıyor!” diye bağırarak, annelerine babalarına, büyük bir heyecanla, ayaklarını, baldırlarını gösteriyorlardı. Bacaklarındaki kocaman kırmızı lekeler, biber gibi yanıyordu.

“Demek ki tuzlar oldu artık, harman zamanı geldi!” dedi Domuz Çobanı.

Bütün Şildakentliler ellerindeki işi yarıda bırakarak, atları öküzleri arabalara koşup, oraklar, tırpanlar, yabalar, düvenler ile tuz tarlasının yolunu tuttular. Tuz bitkisi bacaklarına değdikçe, kuzular gibi zıp zıp zıplıyorlardı. Çıplak kolları da yanmaya, kaşınmaya başladı. Elleri pancar gibi kıpkırmızı kesildi. Gözlerinden boşanan yaşlar, yanaklarından aşağı dökülüyordu.

Çok geçmeden, orakları tırpanları fırlatarak gözyaşları içinde kendilerini tarladan dışarı attılar. Cayır cayır yanan kollarını bacaklarını rüzgâra karşı silkeleyerek sıçraya sıçraya kente döndüler.

“Ne yaptınız? Tuzları biçtiniz mi?” diye sordu karıları.

Ama, onlar yanan kollarıyla ayaklarını soğuk sulara sokarak serinletmeye çalışırken:

“Hayır. Vazgeçtik biz bu işten. Bu tarlanın tuzu çok tuzlu!” diye sızlandılar.

Tabii sizler, tarlada yetişen, kolları bacakları böylesine kasıp kavuran bitkinin ne olduğunu çoktan anlamışsınızdır.

Isırgan otu! Sizler de ben de gözü kapalı
biliriz bunu. Şildakentlilerden çok daha
akıllıyız da ondan!

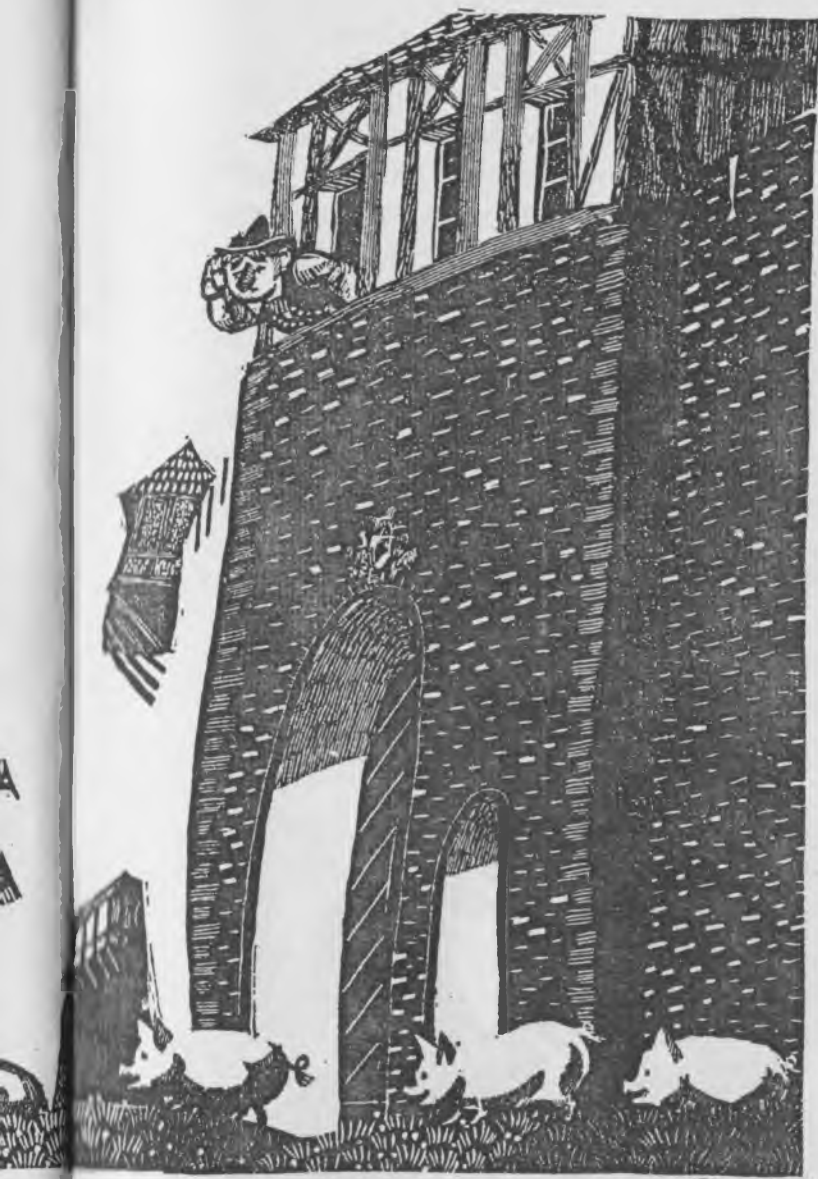

ŞİİRLİ BAŞKANLIK YARIŞI

Şilda, Yokülke'nin bir kenti olduğundan, Şildakentlilerin budalalığı en sonunda Yokülke imparatorunun kulağına dek ulaştı. Eskiden her zaman Şildakentlilere akıl danışan İmparator, kulaklarına inanamadı ilkin. Onlarla ilgili bu söylentilerin, çekememezlikten, kuru dedikodudan başka bir şey olamayacağını düşündü. En sonunda, Şilda'ya giderek durumu bir de kendi gözleriyle görmeye karar verdi.

İmparator, gönderdiği bir elçiyle Şildakentlilere gelişini bildirdi. Kendisini kar-

şilayacakların “yarı atlı yarı yaya” olmalarını istedi. Şilda’ya varışında yapacağı ilk konuşmaya ölçülü uyaklı bir şiirle karşılık verebilirlerse Şilda’ya içişlerinde bağımsızlık tanıyacağını, Şildakentlilerden de hiçbir zaman vergi almayacağını açıkladı.

Büyük bir heyecan başladı Şilda’da. Belediye konağında bir kaynaşmadır aldı yürüdü, İmparator’un konuşmasına kim karşılık verecekti? Hem de ölçülü uyaklı bir şiirle?

“Bunu bilmeyecek ne var?” dedi birden Kunduracıbaşı. “Belediye başkanımız karşılık verecek İmparator’un sözlerine tabii!”

Fırıncıbaşı da:

“Düşündüğün kadar kolay değil bu iş öyle, bizim belediye başkanımız falan yok ki!” dedi.

Şaşkın şaşkın bakiştılar. Gerçekten de, kocaman bir belediye konağı yapmışlardı, ama belediye başkanı seçmeyi unutmuşlardı! Daha fazla gecikmeden hemen ertesi gün bir belediye başkanı seçmeye oybirliğiyle karar verdiler.

“Peki kimi seçeceğiz?” diye sordu Domuz Çobanı ilgiyle.

Kırmızı Öküz İçkievi'nin sahibi de:

“Yarın sabaha dek en güzel şiiri kim yazar getirirse onu seçelim!” dedi.

Bu parlak düşünceye hepsi katıldılar.

Güzel bir şiir düzmek umuduyla hepsi de koşa koşa evlerine gittiler. Söz aramızda, içlerinde belediye başkanı olmayı gönlün-

den geçirmeyen tek kişi yoktu.

O gece hiçbirinin gözüne uyku girmedi. Hepsi de yataklarında oturmuş şiir düzmeye çalışıyorlardı. Hem de ölçülü uyaklı şiir! Domuz Çobanı öyle kafa patlattı, öyle bir zorladı ki kendini, sonunda onun bu tedirginliğini gören karısı da uyandı. Bir mum yakarak Domuz Çobanı'na neden uyuyamadığını sordu.

Derdini karısına anlattı Domuz Çobanı: "Şiir düzmeyi bir türlü beceremiyorum, belediye başkanı olmayı da çok istiyorum!" diye yakındı.

Karısı:

“Peki sen belediye başkanı olursan, ben de sayın başkan eşi olur muyum?” diye sordu.

Domuz Çobanı evet anlamında başını salladı. Bunun üzerine karısı da var gücüyle düşünmeye başladı. On beş dakika sonra dört dizelik bir şiiri bitirerek kocasına okudu. Şöyleydi şiir:

Katrine'dir benim karımın adı, başkan eşi olmaktır tek muradı, en güzel domuzdan daha güzeldir, Ren şarabı en çok sevdiği şeydir.

Bu şiiri tam doksan dokuz kez okudu. Domuz Çobanı'na da doksan dokuz kez okuttu. Derken çalar saatin sesiyle irkil-

diler. Domuz Çobanı hemen belediye
konağının yolunu tuttu.

Yarışmada okunan şiirlerin çoğu hava-

dan sudan şeylerdi. Sözgelîşi, Kundura-
cibaşı'nın şiiri şöyle bir şeydi:

Köylü değil kentliyim
ben bu yüzden dertliyim.

“Ben bu şiirden çok daha güzelini yaza-
bilirim!” diyen Demircibaşı ise:

Saraylı değil kentliyim
bu yüzden pek ekşiyim.

dizeleriyle kendini denedi. Ama onun şiiri
de beğenilmedi. Buna benzer başka

örneklerin okunmasıyla uzun bir süre geçti. En sonunda Domuz Çobanı'na sıra geldi. Domuz Çobanı ilkin derin bir soluk aldı, sonra bağıra bağıra okumaya başladı:

Benim karımın Katrine'dir adı, başkan eşi olmak biricik muradı, en tombul domuzdan daha tombuldur, en sevdiği içki Bavyera birası.

Domuz Çobanı'nın bu şiirle birinciliği kazandığını hepiniz anlamışsınızdır sanırım. Sürekli alkışlar arasında, Domuz Çobanı hemen Şilda belediye başkanlığına seçildi. Sağladığı bu yüksek başarı, karısının da kendisinin de göğsünü kabartmıştı.

İMPARATOR ŞİLDAKENT'TE

İmparator, Şildakentlilere, geldiği zaman kendisini “yarı atlı yarı yaya” karşılamaları için haber gönderirken, atı olmayanların karşılamaya yaya gelebileceklerini belirtmek istemişti.

Ama, Şildakentliler İmparator'un bu haberinin nasıl yorumlanacağına karar veremediler. Değişik görüşler atıldı ortaya bu konuda. Gene kafa kafaya vermiş, işin içinden bir türlü çıkamıyorlardı. İlk bu sözün, bir ayaklarının atın üzen-

gisinde, bir ayaklarının da yerde olması anlamına gelebileceğini ileri sürdüler. Derken yeni Belediye Başkanı daha parlak bir düşünce attı ortaya:

“Değnekten atlara binersek yarı atlı yarı yaya oluruz!” dedi.

Tam gönüllerince bir çözüm yoluydu bu. Marangoza, kara, doru, kır, al renklere boyanmış değnek atlar yaptırdılar. İmparator’un, saltanat arabasıyla Şilda’ya yaklaşmakta olduğunu haber alır almaz bütün Şildakentliler değnekten atları üzerinde zıplaya zıplaya karşılamaya koştular.

Şildakentlilerin bu görünüşü, İmparator'un son derece hoşuna gitti. Onun için, yaptığı konuşmaya bir şiirle karşılık vermeyen Belediye Başkanı'na da pek kızmadı. Gene de Şilda'ya, bundan böyle vergi ödememek ayrıcalığını bağışladı.

Şildakentliler buna çok sevindiler. Böylece İmparator'un Şilda'da kaldığı süre gerçek bir bayram havasına büründü.

Hiç aralıksız gülüyordu İmparator. Özel hekimi, gülmenin insan sağlığı için çok yararlı bir şey olduğunu söyleyince, İmparator Şilda'da kalış süresini bir gün daha uzattı.

Şildakentliler İmparator'a ayrılış armağanı olarak koca bir çömlek dolusu, evde yapılmış hardal sundular. Ne yazık ki Belediye Başkanı, çömleği uzatırken yere

düşürerek kırdı. Sonra hemen eğildi, yerden bir avuç hardal alarak, hiç değilse bir tadına bakması için İmparator'a uzattı.

Ama yüce konuk çok teşekkür etti, canının o anda hardal yemek istemediğini söyledi. Bu candan armağana karşılık olarak, Belediye Başkanı'na, içinde Şildakentlilerin bundan böyle her türlü deliliği yapmakta özgür oldukları yazılı, kırmızı mumlu, damgalı bir belgeyi uzattı.

Bu belge, yaptıkları budalalığın derecesi ne olursa olsun, Şildakentlilerle hiç kimsenin alay etmeye yeltenemeyeceği, hiç kimsenin onların üstüne gülemeyeceği, onları ıslıklayamayacağı anlamına geliyordu. Bu yasağı dinlemeyen, üç çingiraklı bir deli takkesi giymek, horgördüğü Şildakentlilere de, etlisiyle sütlüsüyle tat-

lısıyla büyük bir şölen vermek cezasına çarptırılacaktı.

Şildakentliler bunun üzerine hep bir ağızdan “Yaşşaaa!” diye bağıştılar. İmpa-

rator'un arabasının iki yanında, değnekten atları yoruluncaya dek dörtnala sıçradılar, İmparator en sonunda arabasının penceresinden çıkardığı elini büyük bir içtenlikle Belediye Başkanı'na uzattı. Belediye Başkanı, yüce konuğun elini saygıyla sıktı. Ne yazık ki, hardalı avuçladığı eliyle yapmıştı bu işi. Ama o bunu hiç sezmedi bile. İmparator sezdi ancak.

DÜZ
DUVARA
TIRMANAN
İNEK

İmparator gider gitmez Şildakentliler işlerine daha bir kıvançla sarıldılar. Can-

la başla çalışmaya koyuldular. Demirci atları nalladı. Öğretmen çocuklara çarpım tablosunu yedilere kadar ezberletti. Kunduracıbaşı ayakkapları pençeledi. Fırıncı, nar gibi kızarmış ekmekler pişirdi,

Sayın Belediye Başkanı da her şeyin yolunda olup olmadığını görmek için Şilda'yı şöyle bir dolaştı. Bu arada gözü, çok eski bir evin yıkık bahçe duvarı tepesinde göğermiş çimenlere, yemyeşil otlara takıldı.

Gözü rahatsız eden bu durumu belediye konağındaki ilk oturumda hemen söz konusu etti, bu güzelim otların hiçbir işe yaramadan kuruyup gitmesini bütün Şilda kenti için bir yüzkarası saydığını belirtti. Kırmızı Öküz İçkievi'nin sahibi bu otların, kim biçecek olursa ona verilmesini ileri sürdü.

Ama bu işe hiç kimse yanaşmadı. Böyle bir şeyi hepsi de çok tehlikeli bulmuşlardı. Duvar yüksekti, üstelik her yanı çatlamış, yıkılmıştı. Elinde bir orak ya da tırpanla duvarın tepesine tırmanmak, sonra düşüp boynunu kırmak hiç de öyle imrenilecek bir iş değildi.

Uzun tartışmalardan sonra Marangoz bir çözüm attı ortaya:

“Bence bu otları yiyecek hayvan, kendisi çıkmalıdır duvarın tepesine,” dedi.

Hepsi de çok yerinde buldular bu düşüncüyü. Ayrıca, bu onuru Belediye

Başkanı'nın ineğine uygun gördüklerini oybirliğiyle belirttiler. Öyle ya, yıkık bahçe duvarının tepesindeki çimenlerle otları ilk gören kişi sayın Başkan olmuştu.

Ertesi sabah, Belediye Başkanı'nın ineği törenle yıkık duvarın önüne getirildi. Başkan, ineğin boynundaki ipi çözerek:

“Haydi göreyim seni Minna! Çık duvarın tepesine de şu otların hepsini ye!” dedi.

Ama, Minna'nın duvara tırmanmaya hiç de niyeti yoktu!

Altı kişi, olanca güçleriyle, ineği arkasından itmeye başladılar. Belediye Başkanı da gerisine okkalı bir tekme savurdu (duvarın değil ineğin gerisine.) Bütün çabalar boşa gitti. Minna hiç oralı bile

olmuyordu.

En sonunda uzun bir urgan getirdiler, ayak direyen ineğin boynuna geçirdiler. Urganın bir ucunu da duvarın öbür yanına attılar. Sonra kilise çanlarının ipine asılan birer çancıbaşı gibi, başladılar var güçleriyle çekmeye.

Zavallı inekcik neye uğradığını şaşırды, havada debelenmeye başladı. Dili bir karış dışarı sarktı, salyalar aktı ağzından.

“Görüyor musunuz?” diye seslendi Terzibaşı. “Nasıl da ağzı sulanmaya başladı bakın!”

Ötekiler de:

“Haydi az kaldı! Biraz daha! Biraz daha!” diye bir ağızdan bağışarak, çektikçe çekiyorlardı.

Minna'nın soluğu daraldıkça daraldı. Dili gitgide daha çok sarktı.

“Şimdi yiyecek otları!” diye bağırdı Demircibaşı.

Ama, Minna otları yemedi. Kocaman kara gözleri döndü, bacakları havada bir kez daha debelendi, sonra öylece kalakaldı. Bizimkiler urganı gevşeterek Minna'yı yere indirdiklerinde zavallının ölmüş olduğunu gördüler. Bir ağıttır koptu o zaman.

Ama bir süredir budalalığı kendilerine iş edinmiş olan Şildakentlilerin bu ağıtı da uzun sürmedi. Minna'yı kestiler, Kırmızı Öküz'de büyük bir şölen düzenlediler. Yemekler halis inek etinden yapılmıştı. Oysa yemek listesinde “Dana Pirzolası” göze çarpıyordu: Kırmızı Öküz İçkievi'nde, inek Minna'nın etinden yapılma, körpe dana pirzolası. Sayın Belediye Başkanının bu yemekten pek hoşlanmadığını söylersek hiç şaşmayın.

“Sevgili arkadaşlarım,” dedi Başkan

üzgün bir sesle, “Minna’nın böyle genç yaşta aramızdan ayrılması, düpedüz bizim akıllılığımız, açıkgözlüğümüz yüzünden oldu. Dün o duvarın tepesindeki otları görüp de bu otlardan yararlanmamız gerektiğini düşünmeseydim, zavallı hayvancık bugün sapasağlam aramızda olacaktı. Dün dündür, bugün bugündür ger-

çi. Ama şunu da üzülerek belirtmeliyim ki, daha yeterince budalalaşmış değiliz.”

Ötekiler başlarını sallayarak bu düşüncüyü onayladılar.

Yıkık bahçe duvarının tepesindeki otlar ise yaz rüzgârı vurdukça gene kımıl kımıl dalgalanmaktaydı.

GÖLE SAKLANAN KİLİSE ÇANI

Bu arada Tuzkent ile Tuzistan'da sona eren savaş ülkenin başka yanlarına sıçradı. İşin kötüsü de, savaşın her geçen gün Şilda'ya biraz daha yaklaşmasıydı. Şildakentlilerle yöneticilerini bir düşüncedir aldı. Tatsız bir durumdu bu savaş işi.

Bir kez bulaşmaya görsündü insan savaşa. Bulaşıldı mı, ister savaşı kazanan ordular olsun Şilda'ya girenler, ister bozguna uğrayan ordular olsun, hepsi aynı kapıya çıkardı. Her iki durumda da askerler ev ev dolaşır, hoşlarına giden her şeyi, büyük savaş günlerinin anısı olarak alır götürürlerdi. Gümüş kaşıklar, çatallar, bıçaklar, altın saatler, işlemeli masa örtüleri, porselen tabaklar, kadife yelekler, nişan

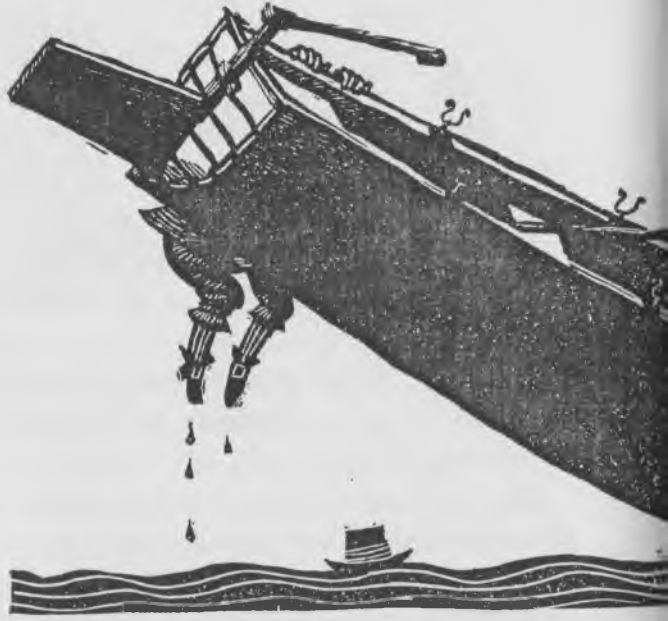

yüzükleri, Tanrı ne verdiyse toplarlardı. Ellerine geçen hiçbir şeyi ardlarında bırakmazlardı!

Bunu bilen Şildakentliler, yükte hafif pahada ağır neleri var neleri yoksa köşeye bucağa sakladılar. Yalnız, kilisenin çanını ne yapacaklarını bilemediler. En iyi tunçtan dökülme, oldukça büyük bir çandı bu. O günlerde savaşçıların kilise çanlarını ne çok sevdiklerini de bilmeyen yoktu.

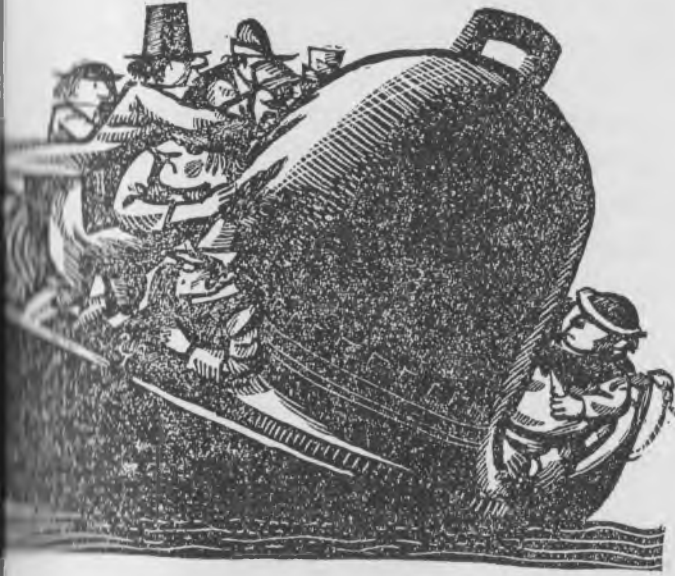
Gelen savaşçılar dost ordulardan olursa, kocaman çanı eritip yeni kılıçlar, baltalı kargılar dökmek üzere almak isterlerdi. Düşman askerleri ise, bir savaş anısı diye alır götürürlerdi, ister dost olsun gelen, ister düşman, kilise çanı için kurtuluş yoktu.

Şilda'nın yakınında, durgun derin bir göl vardı. Belediye Başkanı:

“Buldum. Kilisenin çanını göle atalım, savaş sona erdikten sonra gene çıkarırız,” dedi.

Başkan'ın dediği yapıldı. Kocaman çanı kilise kulesinden indirerek bir arabaya yüklediler. Arabaya üç çift at koştular. Doğru göl kıyısına vardılar. Kan ter içinde, bir kayığa taşıdılar çanı. Göle açıldılar. Az sonra kayığın bir yanından kocaman çanı

göle yuvarladılar. Çan hemen suyun dibini boyladı, çünkü tam yarım ton ağırlığındaydı. Suyun yüzüne doğru yükselen hava kabarcıkları gördüler. Çandan iz kalmamıştı.

Bu sırada Demircibaşı, cebinden çakısını çıkararak kayığın kenarına bir çentik yonttu.

“Neden yontuyorsun orayı?” diye sordu Fırıncibaşı.

“Neden olacak, savaş sona erdiği zaman,

kilise çanını nerde suya attığımızı bilelim diye,” dedi Demircibaşı, “yoksa bir daha bulamayız.”

Onun bu akıllıca davranışını öyle beğendiler öyle övdüler ki, Demircibaşı utançtan kıpkırmızı kesildi. Sonra karaya doğru küreklere asıldılar.

Neyse ki savaş Şilda'ya yaklaşırken

yönünü değiştirdi. şıldakentliler uzaktan geen atlı yaya orduların havaya kaldırdığı tozu dumanı gördüler! Ama evleri talan eden olmadı. Kaşıkları, atalları, bıçakları, saatleri, tabakları, yüzükleri gizli köşe bucaclardan çıkardılar. Kayıkla göle açılarak kilisenin anını aramaya gittiler.

“Buraya attıydık çanı!” diye seslendi Demircibaşı, kayığın kenarına açmış olduğu çentiği göstererek.

“Hayır şurada!” dedi Fırıncibaşı, uzaklaşırken.

“Hayır şu ötede!” dedi Belediye Başkanı.

Kunduracibaşı ise:

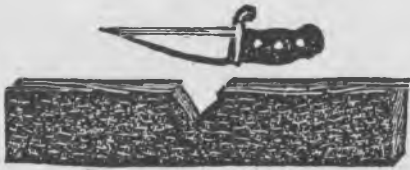

“Burada burada, işte burada!” diyordu boyuna.

“Şurada burada,” derken uzun süre aradılar çanı. Nereye gitseler kayıktaki çentik de oradaydı. Neden sonra, Demircibaşı'nın çok övmüş oldukları bu işaretinin hiç de sandıkları gibi yararlı çıkmadığını anladılar.

Kilisenin çanını bir daha da bulamadı-

lar. Bütün aramalar boşa gitti. En sonunda paraya kıyarak yeni bir çan döktürdüler tunçtan. Fırincıbaşı bir gece gizlice göl kıyısına gitti. Kayığın kenarındaki çentiği öfkeyle yontmaya başladı. Yok etmek isterken, yonttukça daha da büyüdü çentik tabii. Bütün çentikler gibi.

SANIK
İSKEMLESİNDE
BİR
İSTAKOZ

Günün birinde Şilda'ya bir İstakoz çıkageldi. Nereden gelip nereye gittiğini, Şildakentlilerden ne istediğini hiç kimse bilmiyordu. Daha önce İstakoz görmemiş olan Şildakentliler büyük heyecana kapıldılar.

Kilise kulesindeki çanı çalmaya başladılar hemen, bütün kenti ayaklandırdılar. Çok geçmeden bütün Şildakentliler, İstakozun başına toplandılar. İstakoz nereye giderse onlar da ardından gidiyor, ne yapacaklarını, ne edeceklerini bilemiyorlardı. Bir bilmece çözmeye çalışır gibi, karşıla-

rındaki garip yaratığın adını bulmaya uğraşıyorlardı.

“Olsa olsa bir terzidir bu,” dedi Belediye Başkanı, “baksanıza kocaman iki makası var.”

Derken içlerinden biri, bir parça kumaş getirerek İstakozun önüne yaydı.

“Terziysen bu kumaştan bana bir ceket biç bakalım! Kolları geniş olsun şöyle, yakasını da unutma!” dedi.

İstakoz kumaşın üstünde bir o yana bir bu yana yürüdü, ama kumaşı kesmedi. Bunun üzerine, Şilda'nın terzibaşısı en büyük makasını getirerek, İstakozun geçtiği yerlerden kumaşı güzelce kesmeye başladı.

İki dakika sonra bütün kumaş parça parça olmuştu. Geniş kollu, yakalı bir ceketten iz bile yoktu ortalıkta.

Kumaşın sahibi olan Şildakentli:

“Pahalı kumaşım ziyan oldu. Bizi dolandırdı bu alçak! Terzi falan değil bu! Bana verdiği zarardan dolayı davacıyım kendisinden!” diye sızlanmaya başladı.

Sonra, kaldırıp öteye fırlatmak için İstakozu yakalamaya kalkıştı. Ama İstakoz, kıskacıyla öyle bir kıstırdı ki parmağını, acıdan sesinin yettiğince bağırmaya başladı:

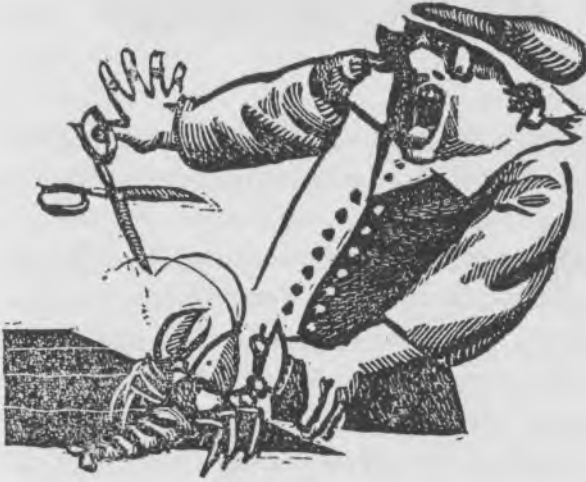
“Yetişin, yetişin, adamı öldürüyorlar!”

Bunun üzerine Belediye Başkanı duruma el koydu:

“Önce pahalı kumaşı ziyan etti, bu yetmiyormuş gibi bir de yurttaşımızı öldür-

meye kalkıştı. Şilda'nın başı olarak bu kadarına göz yumamam artık! Yarın davası görülecek bu işin!" dedi.

Duruşma başladı. Sanık İstakoz getirildi, bağlı olmayarak yargıç karşısındaki

yerini aldı. Başkasının malına zarar vermek, ayrıca da bir kimseyi öldürmeye kalkışmak suçlarından dolayı yargılanmaya başlandı.

Görgü tanıkları, yemin ettikten sonra, bu konuda bildiklerini yargıca anlattılar. İstakozun savunmasıyla görevlendirilmiş avukatın getirdiği kanıtlar da yetersiz

bulundu.

Yargıçlar kurulu, kısa bir süre düşünüp taşındıktan sonra, vardığı sert kararı şöylece açıkladı:

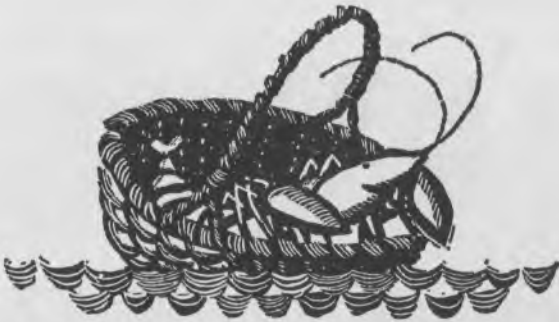
“Sanığın, kendisine yöneltilen iki suçu da işlemiş olduğu anlaşılmıştır. Sanık buralı olmadığından, kendisine gösterilen konukseverliği de kötüye kullandığından dolayı, suçu hafifletici nedenler sözü konusu olamaz. Dolayısıyla, sanığın ölüm cezasına çarptırılmasına karar verilmiştir. Mahkememizin mübaşiri, sanığı suda boğarak, bu ölüm cezasını uygulayacaktır. Bu karar hiçbir biçimde değişikliğe uğrayamaz. Bütün dava giderleri de Şil-da belediyesinin kasasından karşılanacaktır.”

Hemen o gün öğleden sonra, mahkemenin mübaşiri İstakozu bir sepete koyarak

göl kıyısına gitti. Hayvanı olanca gücüyle gölün ortasına doğru fırlattı. Havada kocaman bir yay çizerek sulara gömüldü suçlu İstakoz. Ölüm cezasının uygulanışını bütün Şildakentliler izledi. Yufka yürekli kadınlar hüngür hüngür ağlıyorlardı.

“Ağlamak sızlamak para etmez, işlenen her suçun cezası çekilecektir. Ülkede yasalar vardır, suç suçtur, yasalar da yasadır,” dedi Belediye Başkanı.

Kilisenin papazı göl kıyısına gelenler arasında yoktu. Çünkü İstakozun katolik mi yoksa protestan mı, hangi dinden, hangi mezhepten olduğunu bilmiyordu.

ÜÇ BUÇUK ATAN YÜREK

Aylardır süren savaş Şilda'ya uğramadan geçmişti. Ama, İmparator'a gene de asker gerekiyordu. Ülkenin dört bir yanına buyruk çıkararak, iyi silah kullanan gözüpek kişilerin gönderilmesini istedi. Şildakentliler de uydular bu buyruğa. İmparator'a bir düzine yiğit asker gönderdiler. Birçok savaşlarda aslanlar gibi çarpıştı bu Şildakentli yiğitler.

Şilda tarihinde, bunların gösterdiği yararlıklar altın harflerle yazılıdır. Savaşa giden bu bir düzine Şildakentliden çoğunun savaş alanında kahramanca çarpışarak öldüğü, savaş bittiğinde içlerinden

ancak on ikisinin evlerine dönebildiği de yazılıdır.

İşte bu on iki kişiden Kilian adındaki biri, savaşa gitmeden önce, evde büyük-babasından kalma sağlam bir demir levha buldu. Doğruca, Terzibaşı'na giderek bu demir levhayı tam yüreğinin bulunduğu yerin üstüne dikmesini istedi. Çok da iyi oldu bunu akıl ettiği, yoksa hali dumandı.

Bu kahraman Kilian bir gün bir düşman tavuğunu kovalarken, bütün köylüler ellerinde şişeler, sopalar, tırmıklarla ardına takıldılar. Ama sonradan birtakım kötü niyetli kişilerin dediği gibi korkudan değildi Kilian'ın köylülerden kaçışı. Kilian, korkuyu düşünecek durumda bile

değildi, çünkü o anda akli fikri önünde koşan tavuğu yakalamaktaydı. Bir düşman tavuğunu yakalamayı, düşmanın kendisini boğazlamaktan çok daha yüce bir davranış olarak görüyordu çünkü. Üstelik karnı da açlıktan zil çalıyordu.

Bu kovalamaca sırasında bir bahçe çiti- nin üzerinden atlarken, çit kazıklarından birine takıldı, asıldı kaldı öylece. Köylüler ardından yetiştiler. Kilian'a eşek sudan gelinceye değin temiz bir sopa çektiler.

Kilian çit kazığından kurtuldu, topallaya topallaya, ağlaya sızlaya, silah arkadaşlarına yetişti. Her şey bir yana, tavuktan da olmuştu üstelik.

“Ah yüreğim!” diye sızlanıyordu Kilian, “ah kötekten pestile döndü yüreğim!” diyor, bir yandan da eliyle gerisini ovuşturuyordu.

Yaralılara bakan sağlık başçavuşunun gözü bir ara, Terzibaşı'nın Kilian'ın iç yeleğine dikecek yerde tam pantolonunun gerisine dikmiş olduğu demir levhaya takıldı.

“Bu demir levha seni büyük bir beladan kurtardı,” dedi başçavuş, “ama sizin terzi bunu yanlış yere dikmiş, neden?”

Kilian, bu soruya gururla,

“Şilda’nın terzibaşısı, Şildakentlilerin yüreğinin nerede attığını çok iyi bilir de ondan!” karşılığını verdi.

BİR GÜNLÜK ÖĞRENİM

Şildakentlinin biri, oğlunu komşu kasabalardan birindeki okulun öğretmenine götürdü.

“Hoca!” dedi, “senin ders vermeni çok övüyorlar. Ününü işittim, bizim oğlanı senin okuluna koymaya karar verdim. Getirmesi benden, yetiştirmesi de senden artık.”

O sırada öğrencilerinden birini patakla-
makta olan öğretmen:

“Oğlunuzu evde okuttunuz mu? Bilgi durumu nedir? Neler öğrendi şimdiye dek?” diye sordu.

“Hiçbir şey öğrenmedi;” dedi Şildakentli.
“Peki, oğlunuz kaç yaşında?” diye sor-
du öğretmen.

Şildakentli:

“Daha otuzuna yeni bastı. Bu küçük yaş-
ta ne öğrenmiş olabilir ki çocukcağız? Ben
kendim altmış beş yaşındayım, hiçbir şey
öğrenemedim bugüne dek, bacak kadar
çocuk nerden öğrensin?” dedi, özür diler-
cesine.

“Peki, öyle olsun,” dedi öğretmen. “Oğ-
lunuzu bırakın burada! Ama baştan söy-
leyeyim, söz dinlemez, verdiğim ödevle-
ri yapmazsa, otuz yaşında olduğuna falan
bakmam, on iki yaşındaymış gibi basa-
rım tokatı ensesine! Bu konuda hiç şakam
yoktur benim.”

Şildakentli, öğretmene hak verdi. Oğlu-
na gösterilecek ilgiyi karşılıksız bırakma-
yacağını, gereken her şeyi yapmaya hazır
olduğunu belirtti. Sonra oğlunun ense
köküne okkalı bir tokat şaklatarak, öğret-
mene “hoşça kalın!” dedi, gitmek üzere
kapıya yöneldi.

“Bir dakika” diye seslendi öğretmen
arkadan, “oğlunuz kaç ay kalacak okul-
da, ne zaman alacaksınız kendisini?” diye

sordu.

“Hemen,” dedi Şildakentli, “hemen alıp götüreceğim. Pek fazla bilgi gerekli değil benim oğlana. Senin kadar bilgili olsun yeter!”

Bu söze biraz alınan öğretmen, Şilda-

kentli'nin oğlunu ne zaman okuldan alacağını kesinlikle bilmek istedi.

“Kesin bir saat söyleyemem,” dedi Şildakentli. “Nalbanta gidip atımın nallarından birini aktırmak istiyorum Şimdi. Nal gevŐemiş, bütün yol boyunca takırdadı durdu. Bu iŐimi bitirir bitirmez gelir alırım oğlum.”

“yle yağma yok!” diye bağırdı oğretmen. “Senin mankafa oğluna tokat atmaktan ellerim acıyacak, sonra da gelip hemen alacaksın kendisini. BoŐuna ellerimi ŐiŐirmem ben, bir Őeyler oğrenebilmesi için oğlunun en az bir yıl burada kalması gerekir.”

Bunun zerine Şildakentli, otuz yaŐındaki oğlunun elinden tuttu, kapıya doğru ilerledi. Kapıdan çıkarken geri dönerek:

“Bu okul işine pek aklım yatmadı benim. Hem bir sürü paramız gidecek, hem canı yanacak ocukcağızın, üstelik de tam bir yıl sürecek bu iŐkence. İstemem aman, eksik olsun. Okumasın oğlum, babası gibi budala kalsın daha iyi!” dedi, oradan uzaklaştı.

ŞILDAKENTLİLERİN SONU

Şildakentlilerin, İstakozu tanımadıklarını biliyorsunuz. Ama kedi diye bir yaratığın da adını bile işitmediklerini söylersem hiç şaşmayın. Kedinin adına bile rastlanmayan yerde sıçanın bolluğunu da varın siz düşünün artık. Sıçandan geçilmiyordu Şilda'da. Kilerlerde, tavan aralarında, mutfaklarda, bakkalda, fırında, Kırmızı Öküz İçkievi'nde sıçanlar cirit atıyordu.

Derken günün birinde Kırmızı Öküz'e bir yolcu uğradı. Yanında bir kedisi vardı. Şilda'nın sıçanları daha önce böyle bir şey görmemiş olduklarından hiç çekinmeden kedinin iyice yakınına sokuldular. Bunun üzerine kedi, yarım saatte yirmi-yirmi beş sıçanın defterini dürüverdi!

Şildakentliler yabancı konuğa bu hayvanın adını, nerede, kaç paraya satıldığını sordular hemen. Yabancı da:

“Bunun adına sıçantutan derler, çok az raslanan bir hayvan olduğu için de oldukça pahalıdır, bu benimkinin değeri yüz altındır,” dedi.

Şildakentliler hemen Belediye Başkanına, koşarak sıçantutani anlattılar. Bu hayvanın Şilda kenti için satın alınması dileğinde bulundular.

Dilekleri gerçekleşti. Yabancıya yüz altın sayarak sıçantutani aldılar. Adam, ne olur ne olmaz, Şildakentliler belki bu alışverişten cayar mayar diye parayı aldığı gibi hemen kapıdan fırladı, koşu koşu uzaklaştı. Tam kentin çıkış kapısına vardığı zaman, soluk soluğa koşan bir Şildakentli ardından yetişerek yabancıya bu sıçantutanın neyle besleneceğini sordu. Yabancı da dönüp ardına bile bakmadan:

“Ciğer, sucuk, balık, ekmek, her şeyi yer!” diye seslenerek gözden yitti.

Şildakentli, saçını başını yolarak koşa koşa geri döndü. Koştururken, yabancının sözlerini:

“Çoluk çocuk, kadın erkek, hepsini yer!” diye anlamıştı.

Bir tasadır aldı Şildakentlileri.

“Sıçanlardan kurtulalım derken, kendi canımızdan da olacağız şimdi!” diye yakınmaya başladılar.

“Nereye saklandı bu korkunç hayvan?”

“Belediyenin tavan arasına çıktı!”

Hepsi birden doğru belediye konağının yolunu tuttular. Aralarından birkaç gözüpük kişiyi tavan arasına yolladılar.

Ama kedi ele avuca sığmıyor, bir türlü yakalanmıyordu. Adamlar süklüm pük- lük geri döndüler.

“Öyleyse dumanla boğalım bu sıçantutani,” dedi Belediye Başkanı. “Belediye konağı mı daha önemli yoksa kendi canımız mı?”

Hepsi bir ağızdan:

“Kendi canımız!” diye bağıştılar.

Belediye konağını ateşe verdiler. Dumanndan bunalan kedi, konağın çatısına tırmandı. Alevler çatıyı da sarınca, bir sıçrayışta başka bir çatıya geçti, orada oturarak, alevlerden ucu kavrulmuş bıyıklarını pençesiyle sıvazlamaya, yalanmaya başladı.

“Bakın hele şu sıçantutana, gözüne kestirdi bizi alçak, hepimizi yemeye hazırlanıyor!” diye bağırdı Demircibaşı.

Derken, Şildakentliler, çatısında kedinin oturduğu evi de tutuşturdular. Kedi bir çatıdan ötekine atladıkça, Şildakentliler de evleri birbiri ardından ateşe verdiler. Geceyarısına varmadan, azgın alevler Şilda'nın bütün yapılarını sardı.

Ertesi sabah Şilda kentinden geriye koca bir kül yığını kalmıştı. Her şey yanmıştı. Yanmayan tek şey varsa o da sıçantutandı. Korkudan tarlalara doğru kaçmış, görünmezlere karışmıştı.

Bütün varlarının yoklarının küllerine bakan Şildakentliler, gene de bu canavar hayvana yem olmaktan kurtulduklarına şükrederek, üzüntü içinde, dört bir yöne göç etmeye karar verdiler.

Çok geçmeden yürekleri kan ağlayarak yollara düştüler. Sonunda ne Şildakent kaldı ne de Şildakentliler. Ama bugün yeryüzünde hiçbir Şildakentli kalmadı anlamına gelmez bu. Şildakentlilerin torunlarıyla, torunlarının torunları, torunlarının torunlarının torunları, yeryüzünün dört

bir bucağına saçılmış durumdadır. Ama bunların hiçbiri, Şildakentlilerin soyundan geldiğini bilmez. Mutluluğa kavuşmak için kendilerini budalalığa vuran,

budalalıkları sonucunda da mutsuzluğa uğrayan atalarını hiçbiri tanımaz.

Bir gün gelip, tanıyacakları da söylene-
mez. Çünkü bugünkü dünyamızda budalalar, gerek para, gerekse talih yönünden akıllılardan hiç de geri kalmıyor, çoğu zaman onları gölgede bırakıyorlar. Böyle olunca, budalalıklarının nereden anlasınlar?

Ama budalalar tek bir özellikleriyle gene de belli ederler kendilerini: Eriştikleri şeyleri beğendikleri pek seyrek, ama kendi akıllarını her zaman beğenirler. Aman dikkat edin öyleyse! Çevrenizdeki insanlara, ötekine berikine, bir de...? Evet evet, bir de kendinize!

